

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatus S. Inquisitionis Hispaniarum Qualificatoris, Et
Olim Complviti Sacrae Theologiae Professoris. Opus
Theologicum, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertitvr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1664

Quæst. 6. Vtrùm essentia Dei in suo conceptu formali includat formaliter
Attributa tum personalia, tum communia. Vel è conuerso ipsa Attributa
essentiam in suo. Aut etiam inuicem sese.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

que sunt huiusmodi. Pro alijs verò casibus facile poterit vnusquisque exempla inuenire.

QVAESTIO VI.

Verum essentia Dei in suo conceptu formaliter includat attributa tum personalia, tum communia. Vel è conuersò ipsa attributa essentiam in suo. Aut etiam inuicem sese.

56 **Q**uestio hæc distinctionis gratiâ in quinque partes, quas sigillatim tractant Doctores, diuidenda est. 1. An essentia diuina formaliter in suo conceptu includat attributa personalia, seu relationes. 2. An relationes vice versâ includant essentiam. 3. An essentia pariter includat attributa communia. 4. An attributa communia similiter includant essentiam. 5. An ipsorum attributorum alia in alijs mutuo includantur. Quæ omnia sub prefixo questionis titulo complexus sum; quia ab eisdem ferme principijs dependet eorum resolutio. Procedit autem questio damtaxat inter Catholicos, qui, præter distinctionem personarum, nullam aliam distinctionem absolutè realem agnoscunt in diuina substantia; & de attributis, realiter identificatis cum Deo, atque adeò ipsi profus intrinsecis; non verò de reliquis aut semiextrinsecis, aut extrinsecis.

57 Circa primam ergo questionis partem duplex sententiâ est. Prima affirmat, relationes diuinas de conceptu quiditativo essentie esse, siue in eo includi formaliter. Ita Aureol. in 1. distinct. 1. quest. 1. artic. 2. & seqq. & distinct. 33. quest. 1. artic. 1. & 3. Bannez. 1. par. quest. 27. artic. 2. quest. 1. artic. 1. & 3. Bannez. 1. par. quest. 29. col. 3. in 4. dub. 3. & Valent. lib. 1. de Trinit. cap. 29. col. 3. in 4. argum. Secunda verò sententiâ ex aduersò docet, personalitates diuinas de conceptu essentie non esse. Ita Scotus, & omnes Scotistæ, Egid. de Præsent. lib. 5. de Beat. quest. 13. art. 2. Fonsæ. lib. 7. Metaph. cap. 8. quest. 2. sect. 7. Bellarm. lib. 2. de Christo cap. 9. Canar. 1. par. quest. 28. artic. 2. disput. 2. & 3. Zumel. ibid. quest. 3. Molin. disput. 6. Vazq. disput. 12. Arrub. disput. 101. cap. 3. Granad. controu. 5. tract. 3. disput. 4. Soar. lib. 4. de Trinit. cap. 5. & 6. Ruiz disput. 14. de Trinit. sect. 2. & seqq. Alarc. tract. 5. disput. 2. cap. 11. Tann. disp. 4. quest. 3. dub. 3. Arriag. tom. 1. in 1. par. disput. 48. sect. 3. Recup. lib. 3. de Deo quest. 11. & apud eos alij plures ex Antiquioribus.

58 Circa secundam partem questionis duplex etiam sententiâ est. Prima asserit, essentiam diuinam in conceptu quiditativo personalitatum, siue relationum includi. Pro hac stant Bellarm. Canar. Zumel, Arrub. Granad. & Recupit sup. Soar. cap. 7. & Ruiz disp. 13. de Trinit. sect. 1. & seqq. cum alijs, diuerso modo phylosophantes de inclusione relationum in essentia, ac de inclusione essentia in relationibus. Negant enim primam, vt vidimus; & affirmant secundam. Stant in super pro hac eadem sententiâ Alex. Mars. Capreol. & Henr. apud Ruiz. Nec non Aureol. & Bannez n. præced. relati; qui vtramque inclusionem affirmant, relationum, scilicet in essentia, & essentia in relationibus. Secunda vero sententiâ est, essentiam diuinam in conceptu quiditativo relationum nequaquam includi formaliter.

Sic censent Molin. Vazq. Tann. & Arriag. supra Alarc. cap. 13. cum alijs. Qui eodem modo phylosophantes de inclusione relationum in essentia, ac de inclusione essentia in relationibus vtramque negant. Pro qua sententiâ stant etiam Scotus, & omnes Scotistæ.

Circa tertiam partem questionis triplex est 59 sententiâ. Prima affirmans in conceptu quiditativo essentia diuina formaliter includi attributa. Ita Canariens. 1. p. quest. 28. art. 2. disp. 2. Bannez. ibid. Zumel. disp. 3. & 8. Molin. disp. 4. Soar. disp. 30. Met. sect. 6. & lib. 1. de attrib. cap. 11. & lib. 4. de Trinit. cap. 5. Arrub. disp. 10. cap. 13. Granad. controu. 1. tract. 2. disp. 7. Egid. de Præsent. supra quest. 7. art. 1. Ruiz disp. 8. de Scient. sect. 8. Recupit. lib. 3. de Deo quest. 10. Quiros disp. 18. de Deo sect. 1. & apud eos alij. Secunda sententiâ eiusmodi inclusionem negat. Pro qua sunt omnes Scotistæ. Fonsæ. supra, Vazq. disp. 119. Gilli. 1. p. lib. 2. tract. 2. cap. 3. Salas 1. 2. tract. 2. disp. 3. sect. 7. n. 3. 2. Alarc. 1. p. tract. 5. disp. 2. cap. 12. Fasol. quest. 4. art. 2. dub. 1. & seqq. Tann. disp. 2. quest. 2. dub. 5. Arriag. tom. 1. in 1. p. disp. 16. sect. 2. Apud quos Alex. Albert. Ricard. Capreol. Ferran. Abul. & alij plures. Tertia sententiâ distinguit in attributis rationem substantia à ratione propria singulorum, & quoad primam dicit includi in essentia, secus quoad secundam. Sic Recentiores relati à Tann. n. 2.

60 Circa quartam partem questionis. Prima sententiâ est, omnia, & singula attributa communia in suo conceptu formaliter includere essentiam diuinam. Ita Bannez 1. p. quest. 28. Zumel. ibid. Canariens. disp. 2. Molin. disp. 4. Soar. disp. 30. Met. sect. 6. & lib. 1. de attributis cap. 12. Granad. controu. 1. tract. 2. disp. 7. citatâ. Recup. quest. 11. citatâ & alij. Secunda sententiâ opposita est, nequaquam essentiam diuinam includi in attributis formaliter. Tenent Scotistæ, Vazq. dictâ disp. 119. Gilli. lib. 2. tract. 2. cap. 7. Fasol. supra n. 82. & seqq. Alarc. sup. cap. 13. Tann. dub. 6. Arriag. & Quiros sup. cum Alex. Albert. Egid. Capreol. Ricard. & alijs ab eis relatis.

61 Circa quintam denique questionis partem. Prima sententiâ affirmat, singula attributa diuina mutuo se includere in proprijs conceptibus formaliter. Sic Bannez. Zumel. Canar. Molin. Granad. citati n. præced. Soar. ibidem cap. 13. Recup. sup. quest. 12. & alij. Secunda sententiâ id negat. Sic Scotistæ, Vazq. Alarc. Tann. Arriag. eodem n. cit. Gill. ibidem cap. 8. Fasol. n. 84. & seqq. Quiros sup. sect. 3. cum S. Thom. S. Bonavent. Albert. Ricard. Capreol. & alijs ab eis relatis.

62 Suppono primò tanquam certum apud omnes, si sermo sit de essentia physica Dei complectente in suo conceptu quidquid realiter est Deus iuxta acceptionem talis essentia commemoratam à nobis supra disp. 1. quest. 10. omnia diuina attributa tam personalia, quam communia intrinseca ad essentiam Dei pertinere: quia omnia sunt realiter ipse Deus. De quo inter Catholicos nullum dissidium esse potest. Verum impresentiarum non agitur de essentia Dei sic physice acceptâ, sed de essentia Dei sumptâ theologice, & metaphysice prout condistinctâ à relationibus, & attributis iuxta acceptiones late expofitas quest. citatâ.

63 Suppono secundò contra Scotistas, ex natura rei, & ante omnem intellectus operationem, nequaquam attributa diuina, seu personalia, seu

communis esse formaliter extra conceptum essentiae, aut e converso essentiam extra conceptum talium attributorum, aut vnum attributum ex communibus extra aliud. Quia, vt contra ipsos ostendimus in Phisico Scient. disp. 13, quest. 5, nulla inter hæc datur ex natura rei distinctio formalis; sublata autem distinctione formali ex natura rei, repugnat, quod ea ex natura rei inuicem se excludant formaliter, vt constat. Quare, licet de caritate verbo tenus conspirare videantur cum Theologis, qui extra Scholam Scoti denegant essentiam, & attributis inclusionem formalem; re tamen ipsa valde ab eis dissident; cum alij de inclusione formali ex natura rei, alij de inclusione formali dumtaxat per rationem loquantur. Quo circa Scotista per ea, quae dicta quest. 5, produximus, iterum à controuersia praesenti reiecti sunt. Venietque illa proinde deinceps solùm agitata inter eos, qui solam distinctionem rationis inter diuinas perfectiones admittunt.

64 Suppono tertio, essentiam Dei, & relationes inuicem sese excludere virtualiter in ordine ad aliquam praedictam contradictoria re ipsa, & ante omnem intellectus operationem, Sic tenet Arriaga, disp. 48, sect. 3. citata; & constat ex doctrina tradita supra quest. 2. Vbi statuimus, essentiam Dei & relationes in ordine ad dicta praedicta virtualiter esse inter se distinctas, puta adaequatè. Quod iure non possunt non se mutuo excludere virtualiter; quandoquidem quaecumque adaequatè distincta sunt, necessario se excludunt inuicem eodem modo, quo distincta sunt. In quo supposita distinctione virtuali essentiae, & relationum, nulla noua difficultas occurrit pro mutua exclusione, si oportet pacto non se excludunt vicissim essentia, & attributa communia, neque attributa ipsa inter se non suscipienda praedicta contradictoria quia virtualiter inter se distincta non sunt, vt ibidem statuimus. Quibus suppositis, solùm restat in praesenti controuertendum de inclusione, vel exclusione per rationem essentiae, & attributorum Dei tam personalium, quam communium; supposito, quod per rationem sunt ea distincta inter se, vt statutum est etiam quest. 2.

Suppono quarto, semel negata praecisione obiectiua inter attributa Dei, & essentiam, nequaquam posse quaestionem hanc locum habere, nisi negatione, & ridiculè; vt videant non Praescindentes, quam sit necesse, eos passim offendere, semel negatis praecisionibus. Ostendo id clarè. Quia, si essentia diuina formaliter, & ex proprio conceptu est totus Deus relatus ad tale connotatum, aut cognitus per talem cognitionem, & quoduis attributum pariter est totus ipse Deus relatus ad aliud connotatum, aut cognitus per aliam cognitionem, vt philosophantur non Praescindentes; idem erit quaerere, an essentia Dei includatur in attributo, aut e contra, ac quaerere, an totus Deus relatus ad vnum connotatum, vel vnam cognitionem includatur in toto Deo relato ad aliud connotatum, vel aliam cognitionem, aut e contra. Quam quaestionem, quis non censet, esse ridiculam? Quando ex terminis euidenter cunctis apparet, neque totum Deum in toto Deo includi posse, neque inter cognitiones, vel connotata adaequatè inter se distincta posse esse inclusionem.

66 Confirmatur primò, Quia negantes obiectiuas praecisiones eo ipso dicunt, ex parte cognitionum dumtaxat, non vero ex parte obiecti

dari distinctionem rationis, quia attributa Dei, & essentia distingui dicuntur; ita quod obiectum significatum per omnia, & singula Dei nomina, omnino sit idem, totaque diuersitas solum ex parte cognitionum talibus nominibus correspondentium se habeat. Quo semel posito, quis non videat, e medio tolli totam materiam controuersiae praesentis? Si quidem neque est dubitabile, an Deus totus aut intra se, aut extra se ipsum adaequatè esse possit; neque, an cognitiones diuersae, quibus cognoscitur, inuicem sese excludant, aut secus.

Confirmatur secundo. Quia, si nomen essentiae, totum, quod est Deus, re ipsa aequè expressè significat, vt non praescindentes supponunt, pariterque nomen sapientiae; quidquid dicantur talia nomina connotare insuper, seu consignificare extra Deum; nullus controuersiae praesentis super est locus; cum sit certissimum, tam non posse esse Deum totum adaequatè extra se, quam non posse connotata illa, siue significata extrinseca realiter sese mutuo includere. Praterquam quod controuersia praesens de inclusione, aut exclusione per rationem dumtaxat agit, qualis nec toti Deo comparatione sui, nec connotatis realiter inter se distinctis potest competere.

Confirmatur tertio. Quia, quidquid sit de connotatis extrinsecis, quaesitio hæc tantum dirigitur ad perfectiones Deo intrinsecas, realiterque cum ipso identificatas; cum totus eius scopus sit examinare, an tales perfectiones absque mutua sui inclusione possint, aut non possint manere ex proprijs conceptibus perfectiones verè diuinae, verè infinitae, & verè dignae Deo. Quod examen, edemptum est, in sententia non praescindentium nullum habere locum; quandoquidem apud ipsos omnes perfectiones Dei quo ad intrinsecum vnicius est, & simplicissimus, ac prorsus indiuisus conceptus.

Confirmatur quarto. Quia omnes Theologi commemorati, qui exagitant, & resoluunt istam quaestionem, manifestissime supponunt, praecisiones obiectiuas essentiae, & attributorum Dei. Quando tractantes planè de eorum conceptibus obiectiuis intrinsecis Deo, realiterque tum inter se, tum cum Deo ipso identificatis, qui negant ipsorum inclusionem, nullo sese obiectiuè excludentes, atque adeo mutuo inter se obiectiuè praecisos esse, defendunt: qui verò talem inclusionem affirmant, (vt distinctionem nihilominus rationis inter conceptus ipsos obiectiuos retineant), dicunt in singulis eorum expressè quoad proprias rationes cognitit relinquitur implicitè imbibit, confusèque subinde cognosci, (vt in conceptu explicito rationalis implicitè imbibitur, & cognoscitur ratio entis). Quod etiam, est obiectiuè praescindere penes maiorem cognitionis, atque maiorem expressionem. Praterquam quod Auctores huius factionis de plano fatentur, huiusmodi conceptus inclusionem soli Deo suam perfectionem infinitudinem conuenire, non creaturis. Quo planius in his praecisiones obiectiuas admittunt. Vnde perspicies obiter, quam de mente omnium Theologorum, tum antiquiorum, tum modernorum praesentem quaestionem tractantium sint praecisiones obiectiuas; quas pauci quidam recentis Philosophi minus fortasse cautè, quam par esset, abijciunt, quibus subinde relegatis à quaestione praesenti, iuxta obiectiuè Praescindentes dumtaxat est ea, exagitata deinceps, & definienda.

Vnde

70 Unde suppono quintò, neque habere locum
 quæstionem circa videntes intuitiue perfectiones
 diuinas; quia, vt constat ex doctrinâ statuta
 quæstione 2, illi non distinguunt in Deo formalitates,
 sicut nos, sed, quidquid Deus realiter est,
 vnico simplicissimo complectuntur obtutu: subla-
 71 rã autem pluralitate conceptuum obiectiuorum,
 non est locus quærendi, an vnus conceptus obie-
 ctiuus claudatur in alio, vel secus. Reducitur
 igitur totalis præsens ad formalitates diuinas,
 prout à nobis in præsentî statu distinctæ, præc-
 laque concipiuntur. Quoniam verò formalitates
 diuinz, & in abstracto, & in concreto sumi pos-
 sunt, vt quæst. 1. notauimus, sciendum est, de
 eis in abstracto sumptis agi potissimum in præ-
 senti quæstione, prout ab Auditoribus tractatur,
 Addam tamen ego ad extremum non nihil de
 eisdem etiam acceptis in concreto.

Propositio 1.

71 Essentia Dei in suo conceptu non clau-
 dit relationes formaliter, seu, quod in idem
 recidit, relationes non sunt de quiditatio
 essentia conceptu.

In hanc propositionem nobiscum conueniunt
 pene omnes Theologi relati, etiam qui centent,
 essentiam includi in relationibus. Probatur au-
 tem primò ex communi modo loquendi Patrum
 asserentium, quæ sunt propria diuinarum perso-
 narum, non esse essentialia, aut communia, sed
 personalia; siue non dici essentialiter, seu substan-
 tialiter, sed relatiue. Quæ loquutiones falsæ es-
 sent, si relationes diuinz essent de conceptu Dei-
 tatis. Multa horum Patrum testimonia reperies
 apud præcitatos Theologos, præsertim apud
 Ruiz disp. illa 14. de Trinitate. 2. & seqq.

72 Secundò probatur: quia, quidquid est de
 essentia Dei, est de essentia singularum persona-
 rum. Sed tres relationes non sunt de essentia singu-
 larum personarum. Ergo tres relationes non sunt
 de essentia Dei. Hoc argumentum est Boetij in li-
 bello *Vtrum Pater, & Filius &c.* Maior est certa;
 quia, cum quælibet trium personarum sit verus
 Deus, vt docet fides, necesse est, vt habeat quælibet
 totam essentiam veri Dei. Minor etiam est certa:
 quia si de conceptu essentiali Patris esset relatio Fi-
 lij, & de conceptu essentiali Patris, & Filij relatio
 Spiritus sancti, aut è contra, neutiquam constare
 posset mysterium Trinitatis, vt liquet. Confe-
 quentia autem est legitima: quia syllogismus est
 in *Baroco*: secundæ figuræ.

73 Tertio probatur: quia, vt constat ex Con-
 cilio Lateran. cap. *Damianus* de summa Trinitate,
 & fide catholica, ex Concilio Florent. in
 decreto Vnionis, & ex alijs, Pater totam suam
 essentiam, substantiam, siue naturam communi-
 cat Filio, Paternitatem verò non item. Quod
 falsum esset, si in conceptu naturæ Patris intrin-
 secè includeretur Paternitas, vt est notissimum.
 Deinde falsum etiam esset, quælibet trium perso-
 narum esse naturam, seu essentiam diuinam con-
 tra eiuſdem cap. *Damianus* definitionem, si in
 conceptu essentia diuinz tres personalitates, &
 consequenter tota Trinitas contineretur: quia
 falsum est, quælibet trium personarum esse in-
 tegram Trinitatem. Præterea, si de conceptu
 essentia esset Paternitas, & Filiatio, nihil de-
 esset quominus essentia dici posset generare, &
 gigni contra decretum eiuſdem capituli *Dama-*

mus. Sequeretur insuper, de conceptu quiditatio-
 Patris esse Filium, & consequenter Filium nec
 posse distingui, nec posse produci à Patre: quia
 de conceptu quiditatio Patris est, quidquid est
 de conceptu quiditatio essentia, seu Deitatis in-
 clusa in Patre. Sequeretur tandem contra Con-
 cil. Tolet. 11. & Patres, Deitatem non solum esse
 ad se, idest absolutam, sed etiam ad aliquid, idest
 relatiuam, &c.

74 Quartò probatur: quia, vt arguit idem
 Boet. supra, cum personæ sint inter se diuisæ, &
 essentia sit indiuisa, prorsus repugnat, vt perso-
 næ intrinsicè in conceptu essentia includantur.
 Tum essentia tota est communis, & absoluta, vni-
 ca prorsus, & indiuidua, vt habetur cap. *Firmiter*,
 & cap. *Damianus* citato, necnon in Concilio To-
 let. 11. in professione. fid. col. 3. Ergo nequit in se
 inuoluere proprietates relatiuas realiter inter se
 discretas, siue distinctas.

75 Quintò; ratio in geniti, siue innascibilis
 non pertinet ad naturam Dei, vt contra Ari-
 nos constanter docent Patres apud Ruiz dicta
 sect. 2. num. 16. ne possit inferri aliqua diuersitas
 in naturâ Patris, & Filij. Sed multo clariùs in-
 ferretur ista diuersitas, si Paternitas, & Filiatio
 ad ipsam naturam Dei pertinerent. Ergo. Con-
 firmatur: quia Pater priùs origine, quàm gene-
 ret Filium, est completè, & essentialiter Deus.
 Ob id enim Athanas. orat. contra Gregales Sa-
 bellij paulò post medium dicit, *Vniuersitas*,
plenitudo, & integritas Deitatis est Pater vt Pater.
 Et Nizana fides apud Nazianz. orat. 49. & 50. pro-
 fiteretur. *Filium esse Deum de Deo, perfectum de per-
 fectio, totum à toto, plenum à pleno*. Et in Concil.
 Tolet. 11. in professione fid. col. 3. dicitur vniquæ-
 que persona plenus Deus. Ergo Filiatio non spe-
 ciat intrinsicè ad essentiam Deitatis.

76 Mitto alia, quæ fieri possent, huius gene-
 ris argumenta. Quæ, me quidem iudice, non
 solum probant, relationes personales non claudi
 per nostram rationem in conceptu, quem nos
 formamus de essentia Dei: verum etiam à patre
 rei virtualiter esse extra essentiam ipsam iuxta
 doctrinam præmissam num. 64. Quoniam veri-
 tates catholicæ, quas circa Trinitatis mysterium
 tenemur credere, absque eiusmodi virtuali exclu-
 sione per solam exclusionem rationis saluari non
 possunt, vt constat ex dictis à nobis in Pharo
 Scient disput. 13. quæst. 6. & 7. Nam, quæ ibide,
 distinctione virtuali essentia, & relationum sta-
 tuimus, quæ conueniunt virtuali exclusioni,
 quæ in idem cum distinctione recidit. Speciarim
 verò non posse non relationes diuinas, prout con-
 cipiuntur à nobis, esse extra conceptum essen-
 tia, per ea argumenta probandum venit, quibus
 ibid. quæst. 9. ostendimus necessariò præscindere
 nos obiectiue pro statu præsentî relationes ab es-
 sentia, & è contra, Quoniam exclusio obiectiua,
 de qua modo agimus, perinde se habet, quod
 ad rem attinet, atque præcisio obiectiua, de
 qua ibi: vt ponderabimus ampliùs propositio-
 ne sequenti; vbi alia argumenta insuper produ-
 cemus, quibus hæc pariter probetur.

77 Sed opponit. Valent. citatus pro sententia
 opposita num. 57. primò quædam verba Athanas.
 & Nazianz. quibus docere videntur, personas di-
 uinas intrinsicè ad conceptum diuinitatis specta-
 re. Quibus adiungit Ruiz disput. 14. cit. sect. 1.
 & 6. plura alia Patrum testimonia id ipsum
 quoad speciem diuersis modis denotantia. Sed
 omnes ita explicandi sunt, vt tantum velint aut
 rea-

realem identitatem inter personas, & essentiam, aut aliam veritatem catholicam spectantem ad mysterium Trinitatis adstruere. Inclusio quippe personalitatum in essentia potius aduersatur mysterio; ut constat ex dictis; & ex dicendis amplius constabit.

78 Secundò opponitur ex ipso Valent. In Deo nihil esse potest accidentarium & extrinsecum. Ergo personalitates diuinae non possunt non esse de essentia Dei. Respondeo, personalitates diuinas non esse Deo accidentarias, aut extrinsecas. Primò; quia constitunt essentiam Dei sumptam pro tota physica Dei realitate, quo sensu interdum accipiunt Patres essentiam Dei, sive Deitatem, vt notat Ruiz sect. 4. num. 9. & 10. estque philosophica acceptio essentiae Dei physicae; vt nos docuimus disput. 1. quast. 10. Secundo; quia, licet personalitates non intrepere conceptum essentiae Dei aut metaphysicam, aut theologiam, de qua agitur in praesenti quast. iuxta notationem praemissam num. 62. realiter tamen summè identificantur cum illa. Quod satis est, vt ne tali quidem essentiae accidentariae, vel extrinsecae ex natura rei dici possint.

79 Tertio obijci potest. Deus essentialiter est trinus. Ergo tres personalitates intrant essentiam Dei. Respondeo, si Deus capiatur pro tota realitate diuina in omni sensu esse essentialiter trinum, vt constat ex dictis num. praeced. si verò pro naturâ diuinâ cum praecisione à personalitatibus, tatenus adhuc dici posse essentialiter trinum, quatenus tales personalitates cum summâ necessitate identificat sibi; non quòd includat illas in suo conceptu. sic à mutuo, cetera mutuo, etc.

80 Quarto. Si Deus esset vnica tantum persona; vnica illa personalitas clauderetur in eius essentia. Ergo & modo clauduntur tres. Distinguo antecedens. Clauderetur in eius essentia physica concedo; in eius essentia metaphysica, aut theologica; nego. Quod ipsum asserimus modo de triplici personalitate.

81 Quinto. In Deo vnica tantum essentia datur: Sed personalitates ex proprijs conceptibus habent essentiam: quia ex proprijs conceptibus non sunt nihil, ergo essentia personalitatum eadem est essentia, quae Dei; subindeque personalitates ipsae non possunt non pertinere in trinitate ad conceptum essentiae Dei. Respondeo, est in Deo detur vnica tantum essentia simpliciter dicta tum physica, tum metaphysica, tum theologica, dari tamen nihilominus triplicem essentiam relativam transcendentalem propriam singularum Dei personalitatum, inclusam quidem in essentia physica Dei, sed condistinctam tum per rationem nostram, tum virtualiter ab essentia Dei theologica, & metaphysica, de quo latius in tractatu de Trinitate.

82 Sextò. Pater non habet aliam essentiam, nisi Dei. Sed Paternitas est de essentia Patris. Ergo Paternitas est de essentia Dei. Distinguo maiorem. Pater non habet aliam essentiam metaphysicam, & theologiam, nisi Dei; concedo; non habet aliam transcendentalem distinctam per rationem, & virtualiter ab essentia Dei; nego. Deinde minorem. Sed Paternitas est de essentia Patris metaphysica, & theologica; nego; de essentia Patris transcendentali; concedo. Et nego consequentiam. Mitto alia leuio.

Propositio 2.

Neque relationes, seu personalitates diuinae sumptae in abstracto includunt in suo conceptu formaliter essentiam Dei.

Hae propositio est contra Soar. Granad. Ruiz, & alios relictos n. 58. Quos, miror, tam intrepide affirmare, & defendere inclusionem essentiae Dei in relationibus, quando tam acriter impugnant inclusionem relationum in essentia propter absurda, quae ex hac posteriori censent inferri contra mysterium Trinitatis. Existimo enim, eadem, aut similia sequi ex priori. Quod vt ostendam, incipio primo ab argumentis, quae probant conceptum essentiae non solum per rationem nostram, sed etiam à parte rei virtualiter esse extra conceptus relationum; quales etiam sunt, vt notauimus, adducta tum à nobis, tum à dictis Auctoribus pro praecedente propositione.

Sit, primum. Filiatio est producta; Essentia non est producta. Ergo essentia non est de conceptu quiditativo Filiationis. Patet consequentia; quia repugnat conceptum aliquem esse productum ipsius quiditate, seu formali essentia improducta. Respondet Granad. sect. 3. n. 18. id repugnare; quando talis conceptus omnino est indivisibilis; sed si habeat duo praedicata per rationem saltem distincta; quae habet Filiatio; quae per rationem nostram in duas formalitates diuidi potest, alteram communem tribus personis; alteram propriam Filij secundum explicitam rationem.

Sed contra primò. Vel haec ratio explicita propria Filij, cui conuenit formaliter esse productam; excludit à suo conceptu essentiam; vel non. Si excludit. Ergo iam datur in Filio aliqua formalitas non claudens essentiam in suo conceptu; quo corrumpit totam aduersariorum doctrinam; nam ea formalitas est, quam nos dicimus Filiationem. Si non excludit; vt certè non excludit in eorum sententia; prout exprimit saepe Ruiz disput. illa 13. cit. redit iterum argumentum; quia repugnat, eam rationem explicitam propriam Filij productam esse, sua ipsius quiditate, formalique essentia non producta. Quod si iterum recurratur ad distinctionem rationis, iterum argumentum redibit; & sic in infinitum.

Contra secundò. Quia supposito, quòd essentia vsque ad vltimas differentias relationum per inclusionem transcendit; qua ratione Aduersarij putant transcendere rationem entis vsque ad vltimas differentias substantiae, & accidentis, passim se protegentes exemplo isto ad suam sententiam defendendam; nullatenus poterit Filius adhuc per rationem distingui ab essentia, estò e conuersò possit essentia distingui à Filiatione. Quo remanet integra difficultas; quia distinctio non distinguens Filiationem ab essentia nihil potest conferre, vt possit, non producta essentia, produci Filiatio, vt est notum. Et sensè, supposito, quòd ens transcendat per inclusionem vsque ad vltimas differentias, vt supponunt Aduersarij, nequit vtiq; adhuc per rationem nostram, nedum re ipsa, conuenire aliquid vltimis differentijs quod non conueniat rationi entis in eis imbita; quandoquidem illa sine hac medullitis in ipsis inclusa ne cogitari quidem à nobis possunt. Ergo similiter, supposito, quòd essentia diuina per

per inclusionem etiam transcendit penitus usque ad ultimum relationum, uti etiam supponunt, ne per rationem quidem nostram poterit convenire Filiationi produci, quin etiam conveniat essentia; nedum re ipsa, ut fides docet convenire.

87 Contra tertio. Quia hoc genus transcendentia per inclusionem prorsus est impossibile, ut monstravi in Pharo Scient. disput. 17. quæst. 20. Eo autem fundamento sublato, funditus corrumpit tota Aduersariorum doctrina.

88 Contra quarto. Quia distinctio rationis inter essentiam, & Filiationem, est sit mutua, non est sufficiens ad euacuandam contradictionem, quam præ se ferunt hæc prædicata, produci Filiationem, & non produci essentiam; sed in super requiritur aliqua distinctio æquales, seu virtualis ad id muneris, ut ibidem disput. 13. quæst. 6. & 7. ostensum est. Distinctio autem virtualis in ordine ad dicta prædicata non potest non esse virtualis exclusio essentia; à Filiatione, & Filiationis ab essentia: siquidem produci, & non produci, ne sint contradictoria, de conceptibus mutuò inter se distinctis aut virtualiter, aut formaliter debent necessariò verificari, ut sequens impugnatio monstrabit.

89 Contra quinto. De fide est, Filium esse productum, & essentiam Filij non esse productam; & consequenter, Filium non ratione essentia; sed ratione alterius conceptus in ipso reperi esse productum. Ergo datur in Filio alius conceptus præter essentiam, cui insolidum conveniat, esse productum, quique subinde nihil includat non productum. Hic alius esse non potest, nisi Filatio. Ergo Filatio tota est producta; & consequenter in se non claudit essentiam, improductam. Probo has consequentias: quia id, ratione cuius Filius est productus, necessariò debet esse productum ratione sui, ut constat. Si autem non esset adæquatè productum, iam non ratione sui, sed ratione alterius conceptus in se inclusi esset productum: de quo iterum rediret quæstio, & abiretur in infinitum: de factis quæ essent concedenda in Filio infinitæ formalitates tum virtualiter, tum per rationem nostram distinctæ, quantum singula; & aliquid productum, & aliquid improductum inuoluerent. Quam certè formalitatum infinitudinem esse impossibilem, ex terminis videtur notum. Tum, ea admittà, adhuc persistit difficultas. Primo: quia rota ea formalitatum collectio, cum sit producta, necessariò debet esse producta ratione alienius in se inclusi, quod sit productum ratione sui: nihil autem potest esse productum ratione sui, quod adæquate non sit productum, ut ostensum est. Secundo: quia, detractis ab eà collectione omnibus omnino formalitatibus improductis, quod superest, non potest non esse adæquatè productum, ut arguamur in simili argumento secundo. Urgeo, Produci simul, & non produci nequaquam convenire potest eidem conceptui, qui & virtualiter, & per rationem sit prorsus idem, ut omnes, etiam Aduersarij, fatentur. Sed toti essentia; diuinæ convenit non produci. Ergo nihil est essentia; diuinæ, cui conveniat produci. Ergo ille conceptus reperi in Filio, cui convenit produci, nihil essentia; diuinæ inuoluit in se aut per rationem nostram, aut virtualiter. Clarus. Præter id totum, quod habet Filius commune cum Patre, atque adeò omnino improductum, quod in eo superest, nequit non esse adæquatè productum, ut patet:

alias sequentur duo contradictoria simul vera, iuxta dicenda in simili argumento secundo. Ergo Filius aliquem conceptum claudit in se adæquatè productum, quem nos dicimus Filiationem. Adde, satis, superque ex se apparere prorsus imperceptibile, quod totum aliquod, qualis est Filius diuinitatum per rationem nostram, tum virtualiter, sit productum; & quod neque sit productum adæquatè secundum omnes partes, neque secundum aliquam partem, quæ sit ratione sui adæquatè producta.

Quod si respondeant Aduersarij, ut certè iuxta sua principia respondere tenentur, Filiationem esse quidem productam secundum rationem Filiationis, quam dicit explicitè; secus secundum essentiam, quam dicit implicitè. Contra sexto, Ratio Filiationis explicita aliqua est formalitas Filij explicitè cognita, ut constat. Vel ergo, qui talem formalitatem cognoscit explicitè, necessariò etiam cognoscit per eandem cognitionem explicitè essentiam; vel secus. Si cognoscit infero primò. Ergo Filatio non implicitè, ut dicebatur, sed explicitè in suo explicito conceptu dicit essentiam. Infero secundò. Ergo produci Filiationem secundum eam rationem, quam dicit explicitè, formaliter est produci secundum essentiam. Quod sine ingenti absurdo dici non potest. Infero tertio. Ergo Filatio vel est eadem prorsus formalitas obiectiva, ac essentia: quod etiam sine grauibus incommodis dici nequit: quia verificarentur de Filiatione, quæcumque de essentia, & è contra contra dogmata fidei. Vel est formalitas composita ex essentia, & ex alio quopiam tanquam ex partibus se se includentibus; quod cum sententià Aduersariorum coherere non potest. Nullatenus enim est perceptibile, quod aliquid representetur clarè, & explicitè, & non representetur vel prorsus simplex, vel compositum ex partibus se se includentibus: quia aliud compositionis genus, ut non est realiter possibile, ita nec mente est conceptibile conceptu saltem clarò, & explicito; quidquid sit de confuso. Iam verò, si dicatur secundum, ut certè ab Aduersarijs dicitur, nempe non cognosci essentiam explicitè ab eo, qui cognoscit explicitè formalitatem illam, quam dicunt relationem explicitam Filiationis; infero planè. Ergo iam in Filiatione aliqua formalitas vera datur præcisa ex parte obiecti ab essentia, & ipsam nullo modo claudens in suo conceptu obiectivo, quæ ratione sui est producta, quamque nos adæquatam Filiationem vocamus. Patet consequentia. Primò: quia præter omne illud, quod cognoscitur implicitè, quod superest cognitum, explicitè nihil implicitum potest claudere; alioquin præter omne implicitum aliquid superesset implicitum; quod implicat contradictionem in terminis, ut & paulò ante arguebam, & arguam postmodum in simili. Secundò: quia illa formalitas cognita explicitè nec potest esse eadem formalitas eum essentia; quia fieret, ut eadem formalitas cognosceretur, & simul non cognosceretur explicitè: quæ est contradictio; nec potest in se includere essentiam: quia fieret, ut essentia explicitè cognosceretur contra suppositionem. Cum prorsus repugnet, cognosci aliquod totum clarè, & explicitè, ut ponitur cognosci talis formalitas, non cognitis clarè, & explicitè omnibus partibus, ex quibus illud coalescit, ut est notissimum: alias sciri posset euidenter, existere totum; cognita solum conjecturaliter existere.

stentia alicuius partis. Quod, euidenter patet, esse impossibile.

91 Dices, Saepe cognoscitur totum seu logicum, seu metaphysicum, seu physicum explicitè, nullà parte eius distinctè cognitè, Ergo & poterit cognosci, vnà eius parte cognitè explicitè, & altera implicitè. Hic cauenda est æquiuocatio. Aliud enim est, partes alicuius totius non cognosci distinctè, aliud non cognosci explicitè, siue clarè. Distinctè non cognoscuntur, quando earum distinctio ignoratur: quia non apparent per modum plurium, sed per modum vnus. Explicitè verò seu clarè non cognoscuntur, quando earum cognitio non clara, sed obscura est; siue represententur per illam vt plura, siue vt vnum quid. Dico ergo, benè posse cognosci totum explicitè, & clarè, non cognitis partibus distinctè, hoc est, ignotà ipsarum distinctioe: quia hoc nihil est aliud, quàm præscindere ex parte obiecti à distinctioe partium, si ea est realis, aut illam non facere, si est rationis. Cognosci verò totum explicitè, & clarè & non cognosci partes explicitè, & clarè quoad id, quod de illis attingit cognitio totius, omnino impossibile est; quia totum, & partes quo ad id prorsus sunt idem ex parte obiecti. Repugnat autem, vt idem conceptus obiectiuus cognoscatur simul clarè, & non clarè, vt constat.

92 Secundum argumentum ad nostram propositionem probandam sic potest efformari. Essentia diuina communis est Patri, & Filio. Paternitas est propria Patri, Filiatio propria Filij. Ergo in Paternitate, & Filiatione non clauditur essentia. Probo consequentiam: quia si clauderetur, aliquid Paternitatis reperiretur in Filio, & aliquid Filiationis in Patre. Quod est absurdum. Dicent, solum esse absurdum, quod aliquid proprium Patris esset in Filio, & aliquid proprium Filij in Patre; quale est quod dicunt explicitè conceptus Paternitatis, & Filiationis; nullum tamen absurdum esse, quod aliquid implicitè imbitum in conceptu Paternitatis reperiretur in Filio, & aliquid implicitè imbitum in conceptu Filiationis reperiretur in Patre, quale est essentia. Contra tamen (quidquid sic modo de terminis explicitè, & implicitè, qui magis rem implicent, quàm explicent, & ex superioribus dictis facile vbique poterit quisque illos refellere) argumentor ita. Certum secundum fidem est, aliquid esse proprium Patris, quod non conuenit Filio. Ergo necesse est, vt aliquid sit proprium Patris, cuius nihil conueniat Filio. Probo consequentiam aperte: quia si, vltra id totum, quod conuenit Filio, relinquatur quidpiam aliud in Patre proprium ipsius Patris, nequit non hoc eiusmodi esse, cuius nihil conueniat Filio; alioquin vltra omne, quod conuenit Filio, restaret aliquid conueniens Filio. Quod implicat contradictionem in terminis. Quandoquidem, si vltra omne restaret aliquid, id simul contineretur, & non contineretur sub omni; simulque subinde restaret, & non restaret vltra omne. Quæ sunt contradictoria. Iam, si in Patre est aliquid ipsius proprium, cuius nihil conuenit Filio, hoc certè in conceptu suo non potest continere essentiam, quæ conuenit Filio. Ergo essentia nequit per inclusionem transcendere proprietatem Paternam; quam nos Paternitatem dicimus.

93 Et confirmari potest. Quia Pater communicat Filio omnia, quæ habet, præter proprietatem Paternam, vt fide etiam sanctum est. Ergo proprietatem Paternam in suo conceptu nihil includit eorum, quæ Pater communicat Filio. Patet consequentia: quia prorsus repugnat communicari à

Patre omnia, quæ habet, præter proprietatem Paternam, & quod proprietatem Paternam includat in se aliquid eorum, quæ communicantur. Inde enim fieret, vt communicarentur omnia, præter aliquid, quod communicatur. Quæ est contradictio in ipsis terminis. Similiter Filius omnia, quæ habet, recipit per communicationem, præter proprietatem Filij, quam accipit per productionem. Ergo proprietatem Filij producta nihil includit eorum, quæ Filio communicantur: quia aliàs cum simili contradictione Filius reciperet per communicationem omnia, quæ habet, præter aliquid, quod per communicationem recipit, in Filiatione inclusum. Pariterque varijs similibus confirmationibus id ipsum poterit quisque confirmare amplius, aut declarare.

Hoc argumentum, seu potius hic modus 94 arguendi, quem iam in superioribus tetigi, efficaciter mihi monstrat, proprietatem Paternam (& idem est de reliquis personalibus) tum per rationem nostram, tum virtualiter excludere à conceptu suo, quidquid est commune alijs personis, atque adeo essentiam.

95 Tertium argumentum. Si Deitas transcenderet per inclusionem personalitates, sequeretur contra fidem non solam personalitatem Verbi, sed etiam ipsam Deitatem vnitam esse immediate humanitati Christi Domini. Ergo. Probo sequelam. Primo: quia, semel posita eà transcendentia, personalitas Verbi formalissimè est Deitas. Ergo vnio tangens personalitatem immediate nequit non etiam tangere immediate Deitatem. Secundo: quia, vt tenent Aduersarij, & exprimit Ruiz sect. 3. num. 12. impossibile est, intelligere aliquid personalitatis, in quo non includatur Deitas. Ergo nec potest intelligi vnio tangens immediate aliquid personalitatis, & non tangens pariter Deitatem. Tertio: quia, si ratio entis transcendit per inclusionem, vt supponunt Aduersarij, impossibile est, quod vnio attingat immediate personalitatem, & non attingat immediate rationem entis in illa imbitam; cum sit necesse, vt immediate attingat, vel ens, vel non ens; neque dici possit iuxta principia eorum, quod attingit non ens. Ergo, cum Deitas apud ipsos eodem modo, ac ratio entis, transcendat personalitatem, nequit non pariter tangi immediate per vnionem.

96 Vel aliter confirmo argumentum ad nostram præcedentis. Nihil eorum, quæ Verbum habet communia toti Trinitati, tangitur immediate per vnionem. Ergo præter omnia omnino quæ habet Verbum communia toti Trinitati, aliquid habet proprium, quod tangit vnio nihil includens in suo conceptu commune. Patet consequentia: quia si id proprium Verbi, quod tangit vnio, includeret in suo conceptu aliquid commune, iam vltra omnia omnino communia haberet insuper Verbum aliquid aliud commune. Quæ est contradictio in ipsis terminis, vt supra dicebamus in simili.

97 Quartum argumentum. Si Paternitas includeret in suo conceptu Deitatem, multa alia sequeretur absurda. Ergo non includit. Probo antecedens, colligendo summarie aliqua. Sequeretur enim primò, Patrem non distingui a Filio, neque ad eum referri, neque ipsi opponi ratione solius Paternitatis sibi propria, sed insuper ratione essentia Filio communis: siquidem quatumcunque reduplicetur supra Paternitatem, nequit non cadere etiam reduplicatio supra essentiam.

in Paternitate imbibitam. Secundò, personalitatem Patris non esse ex conceptu suo substantiam terminatiuam, determinatiuamque Deitatis; neque esse modum eius ex suo conceptu: aliàs essentia per se ipsam vt inclusam in Paternitate terminaretur, ipsaque esset modus sui. Quod repugnat. Tertio, idem omnino significare Paternitatem, quod Pater; & consequenter Patrem Paternitate non constitui, vt non constituitur se ipso contra communem modum loquendi Theologorum. Quarto, nugatoriè dici à Theologis, Patrem ex Paternitate, & Deitate, coalescere, ac si dicerent, coalescere ex Patre, & Deitate. Quintò, frustra laborare Theologos in examinando, an nomen *Persona* in diuinis dicat in obliquo Deitatem, vel personalitatem, vel naturam; quandoquidem personalitas, quocunque modo significetur, fert secum Deitatem. Sextò, Patrem non minùs dici posse Paternitate intelligere, amare, & producere ad extra, quam dicitur Deitate ea præstare, siue intellectu, voluntate, & omnipotentia: quandoquidem iuxta Aduersarios Paternitas formaliter est non solum Deitas, sed intellectus, voluntas, omnipotentia, & cætera omnia attributa. Septimò, Filium, & Spiritum sanctum procedere immediatè per naturam inclusam in intellectu, & volitione. Octauò, Patrem æquè immediatè referri ad Spiritum sanctum in quantum Patrem, ac in quantum Spiratorem, &c. Quæ omnia aliena sunt à consensu, & modo loquendi, non solum Theologorum, sed etiam Patrum.

98 Ad horum pleraque respondet Ruiz dicta, sect. 3. Sed non vacat sigillatim solutiones eius reffellere. Id satis sit scire, potissimum, aut penè vnicum fundamentum eorum esse, quod supra iam à nobis subuersum est; nimirum Paternitatem ita significare explicitè relationem, vt affectet non significare Deitatem, etsi eam aliàs non possit non dicere implicitè. Quo posito, perinde fere philosophatur Ruiz de Paternitate, & Deitate, ac si essent formalitates inuicem se excludentes; quo prætextu commemorata absurda, vt pote nata præcisè ex inclusione Deitatis in Paternitate conatur repellere; sed sine successu, vt reor; quia, vt constat ex dictis, sibi cohærere non possunt, quòd essentia transcendat per inclusionem Paternitatem, & quòd Paternitas solam relationem dicat explicitè, non item essentiam. Præterquam quòd huiusmodi transcendentia per inclusionem vniuersaliter est impossibilis, vt iam notauimus.

99 Quintum argumentum à paritate duci potest præcedentis propositionis, & contra Soar. Granad, Ruiz, & alios speciatim, qui illam adstruentes præsentem negant. Quoniam argumenta facta pro hac non minùs efficacia sunt, quam, quæ pro illa produximus ex eisdem Doctoribus; nec minùs ad illa, quam ad hæc eludenda conferre possent effugia, quibus ipsi vim horum declinare conantur. Etenim, si relationes non includuntur in essentia: quia sequeretur, includi etiam in singulis personis, in quibus ipsa essentia includitur, iuxta argumentum secundum propositionis præcedentis. Pariter est dicenda essentia non includi in relationibus: quia sequeretur, essentiam esse productam, producta Filiatione, iuxta argumentum primum præsentis. Et, si sufficit, vt non producat essentia, producta Filiatione, in qua imbibitur, quòd Filiatione non dicat essentiam explicitè, sed tantum implicitè; etiam dici poterit, sufficere, vt non

includantur relationes in singulis personis, inclusa in illis essentia, in qua ipsæ includuntur, quòd essentia non dicat relationes explicitè, sed tantum implicitè. Deinde, si relationes non includuntur in essentia: quia sequeretur contra Concilia, & Patres, Patrem æternum non communicare Filio totam suam essentiam; eo quòd non, communicat Paternitatem in tali essentia imbibitam, iuxta argumentum tertium propositionis præcedentis. Pariter est dicenda essentia in relationibus non includi; quia sequeretur etiam, contra Concilia, & Patres, aliquid proprium Patris reperiri in Filio, & aliquid proprium Filij in Patre, iuxta argumentum secundum præsentis. Quòd si, vt nihil proprium Patris conueniat Filio, satis est non conuenire Filio Paternitatem secundum conceptum explicitum, etsi conueniat quoad essentiam, quam in se imbibit implicitè; etiam, vt Pater communicet Filio totam suam essentiam, dici poterit satis esse, quòd ei communicet quicquid essentia dicit explicitè, etsi non communicet Paternitatem, quam dicit implicitè. Præterea, si nequit essentia manere vna, indiuidua, absoluta, & communis, si in ipsa imbibantur tres proprietates relationum, iuxta argumentum quartum propositionis præcedentis; nec poterunt relationes manere tres proprietates relationum, si essentia indiuidua, absoluta, & communis includatur in ipsis. Quòd si hoc possibile est; quia tales proprietates tantum implicitè dicunt essentiam; & illud quoque poterit dici possibile: quia essentia indiuidua tantum implicitè imbibit in se proprietates.

In summa, (vt omittam cætera, quæ paritate poterit quisque applicare), si sub prætextu, quòd personalitas diuina implicitè tantum dicit essentiam, quam includit in se medullitùs, explicitè verò proprium conceptum relationum, perinde fas est philosophari de personalitate, & essentia, ac si essent formalitates inuicem se excludentes, vt Aduersarij philosophantur in ordine ad euadendum difficultates, quæ ex tali insurgunt inclusione. Etiam, supposito, quòd essentia vice versà implicitè tantum dicat personalitatem in se intimè imbibitam, explicitè verò proprium conceptum absolutum, integrum erit philosophari de essentia, & personalitate perinde, ac si essent formalitates mutuò sese excludentes. Quo cessabunt difficultates, quæ emergunt ex inclusione relationum in essentia. Profususque eneruata manebunt omnia argumenta, quibus à Doctoribus, cum quibus agimus, & à nobis talis inclusio est impugnata proposit. 1. Quòd si argumenta illa verè sunt firma, vt censent penè omnes Theologi; certè, & quæ nos pro præsentè propositione contra inclusionem essentia in relationibus fecimus, firma item sunt iudicanda. Doctrina autem, qua quoad speciem vtraque videntur æquè eneruari, subdola, & veritate, vacua censenda est. Qualem esse quidem, satis, superque videtur à nobis in superioribus probatum.

Iam verò argumenta alterius classis, quibus speciatim probatur, per nostram rationem essentiam esse extra conceptus relationum iuxta præsentem propositionem; pariterque relationes extra conceptum essentia iuxta præcedentem, ex dictis à nobis in Pharo Scient. disput. 13. quæst. 9. proposit. 1. & 3. petenda sunt. Ibi enim ostendimus relationes, & essentiam mutuò inter se

præcindi à nobis obiectivè; quinimò abque tali præcisione nequaquam posse nos pro statu præfenti credere, nedum intelligere, veritates, quæ circa mysterium Trinitatis tenemur credere. Mutua quippe præciso obiectiva essentia Dei, & relationum, de qua ibi tractavimus, & mutua eorumdem exclusio obiectiva, de qua modò in idem recidunt, vt notabamus supra.

102

Primum itaque pauci illi Theologi, qui mutuam inclusionem obiectivam admittunt inter essentiam, & relationes, eadem vi refutantur per omnia argumenta facta in dicta quæst. 9. proposit. 1. ac qui negant, essentiam, & relationes præcindi à nobis obiectivè, contra quos illa facta sunt. Quomodo enim apud non præscindentes essentiam à Paternitate, neque è conuersò hæc duæ propositiones vocales, *Paternitas distinguitur à Filio, Essentia distinguitur à Filio*, eandem omnino significant propositionem obiectivam; ita & apud non excludentes essentiam à Paternitate, neque è conuersò, quandoquidem sub conceptu essentia essentia simul, & Paternitas apprehenditur, & sub conceptu Paternitatis Paternitas item, & essentia, quidquid sit de modo apprehendendi explicito, aut implicito. Igitur, (quemadmodum loco citat. arguebamus), supposita dicta mutua inclusionem, utraque dicta propositio vocalis est vera, siquidem idem ipsum obiectum affirmant amba. Absurdum. Quia secunda est hæretica. Tum nemo potest assentiri priori, vt debet, quin assentiat posteriori; cui potius dissentiri tenetur. Et, cum posterior fide divina non possit credi, nec prior poterit. Homo etiam obligatus ad assentiendum priori, & dissentiendum posteriori ad impossibile quoddam est obligatus, quale est assentiri simul, & dissentire eidem obiecto. Aliaque huiusmodi sequuntur absurda, quæ latius prosequenti sumus loco citato. Igitur talis inclusio mutua Paternitatis, & essentia commentitia est. Recognosce, quæcunque diximus ibi contra non præscindentes, & contra hocce mutuò includentes applica.

103

Occurret tamen pro eis quispiam contendens, contra ipsorum doctrinam argumentum factum non militare. Quia hoc ipso, quod assentunt, Paternitatem dicentem explicitè proprietatem Patris, implicitè tamen dicere essentiam; & vice versà essentiam dicentem explicitè, quod est commune tribus personis, implicitè tamen dicere Paternitatem; consequenter poterunt affirmare, per Paternitatem directè significari proprietatem, & in obliquo essentiam; per essentiam verò è conuersò. Quo posito, propositionibus vocalibus supradictis, non vna, & eadem, sed duplex propositio obiectiva correspondebit, altera vera, altera falsa. Et cessat argumentum factum. Ceterum patrocinium hoc nihil omnino prodesse posse Theologis, quos nostro argumento impugnavimus, ita conuincio. Aut id, quod Paternitas dicit directè, connotatà essentia in obliquo, includit insuper essentiam ipsam; aut secus. Si non includit. Ergo essentia non transcendit totum conceptum Paternitatis; quod valde alienum est à doctrinà dactorum Theologorum. Si includit, Ergo essentia prout in eo inclusa significatur etiam directè; & redit argumentum. Semperque redibit, quoties ad conceptum inadæquate directum recursus fiat; donec sistatur, vt necessarium est, in directo adæquate, de quo apprehenso ex parte subiecti iudi-

cer intellectus noster, quidquid de Paternitate, & non de essentia, iudicabile est. Retrogredi enim in infinitum manifestè est hic impossibile. Tum, admissio etiam infinito regressu, integra remanet difficultas, vt arguebam in simili num. 92. quia præter omnes omnino formalitates, (sint infinite, vel finite), siue præter totum omnino, quod dicit Pater indirectè, quod superest, non potest non esse conceptus adæquate directus, vt pater tum ex se, tum ex dictis in simili supra. Stat ergo firmum, Auctores, qui mutuam inclusionem admittunt inter essentiam, & relationes, per commemorata argumenta efficaciter confutari.

Per quæ etiam pariter confutandi veniunt, 104
proportionem seruata, qui solam admittunt inclusionem essentia in relationibus. Apud eos enim, his duabus propositionibus vocalibus, *Pater communicat Filio omnia, quæ habet, præter proprietatem paternam, Pater communicat Filio omnia, quæ habet, præter omnia, quæ habet*, eadem omnino responderet propositio obiectiva; quandoquidem, proprietas Paterna omnia, quæ Pater habet, iuxta dictos Auctores inuoluit in conceptu suo obiectiuo; sicque idem omnino excludit particula præter in utraque propositione, & reliqui ambarum termini prorsus sunt iidem. Quo posito, eadem resurgunt hic absurda, quæ indicabamus num. 102, & fufus intulimus contra non præscindentes in illa quæst. 9. Phari Scient. citata proposit. 1. quia prima etiam harum propositionum vocalium omnino est certa secundum fidem: Secunda verò non solum falsa, sed prorsus implicatoria interminis, & chymærica. Recolantur omnia argumenta ibi circa similes propositiones adductas in exemplum facta, & ad has pariter applicentur. Quibus inclusio non mutua essentia Dei in relationibus æquè, atque mutua, efficaciter refutata manebit.

Amba autem non minus efficaciter veniunt 105
præterea confutanda per omnia argumenta tam philosophica, quam theologica, quibus in dicta quæst. 9. proposit. 3. & 4. vniuersaliter adduximus præcisiones obiectivas mutuas formalitatum ab intellectu nostro oriundas pro statu viæ, è quarum formalitatum numero sunt essentia Dei, & relationes. Quoniam, vt paulò ante notabam, & ex se patet, præciso obiectiva mutua formalitatum, & mutua exclusio obiectiva eorumdem in idem recidit. Adeat ergo lector quæstionem illam, & recolat dicta argumenta, & applicet ea ad præsens propositum; ne nos, eadem repetendo, actum agamus. Habet quippe copiosissimam argumentorum venam ad præsentem, atque etiam præcedentem propositionem comprobendam.

Quas insuper comprobant eæ omnia, quibus 106
in Pharo Scient. disput. 13. quæst. 10. & disput. 17. quæst. 20. ostendimus transcendentiam formalitatum per inclusionem omnino impossibilem esse, longè que alienam à nostro modo concipiendi. Huiusmodi enim inclusio essentia Dei in relationibus siue mutua, siue non mutua, de qua tractamus, transcendentia quædam formalitatum per inclusionem est, vt ponitur à suis Assertoribus: qui passim illam probant, & explicant per transcendentiam entis, supponentes, hanc fieri per inclusionem. Facient tandem pro hac, & præcedente propositione, quæ pro sequentibus adducemus.

Veniamus iam addiluenda, quæ contra 107
pro-

propositionem nostram opponuntur ab Aduersarijs. Opponunt primo. S. Tho. 1. par. quæst. 33. art. 3. ad 1. dicentem. *Quoddam communia absolute dicta secundum ordinem intellectus nostri sunt priora, quam propria: quia includuntur in intellectu priorum, sed non e converso.* Verum S. Tho. hoc in loco nihil contra nos habet: quia loquitur ex præse de proprijs concretè acceptis; quo pacto apud omnes est certum, includere illa in suo conceptu communia: subdit namque immediate pro exemplo. *in intellectu enim persona patris intelligitur Deus, sed non conuertitur.* Unde non licet inferre, in intellectu, siue in conceptu personalitatis Patris, aliamve proprietatem personalem in abstracto sumptarum, prout de eis agitur in controuersâ præsentî, includi Deitatem omnibus personis communi: Clarius uidetur pro nobis esse S. Tho. quæst. 8. de potent. artic. 2. ad 6. dum ait. *Paternitatem de essentia diuinâ non predicari propter identitatem rationis, sed propter identitatem rei, nec essentiam de Paternitate.*

Secundò obijciunt. Ex communi modo loquendi Conciliorum, & Patrum constat, Deitatem abstractè sumptam verè prædicari de personis. Abstracta autem de concretis, aut de alijs abstractis non possunt prædicari verè, ut constat ex Logica, & Metaphysica. nisi unum quidditativè includatur in conceptu alterius; quantumuis sint inter se identificata realiter: ob id namque fere nullus est, qui admitat ut veram istam propositionem, *Rationalitas est animalitas*; etsi rationalitas, & animalitas in homine realiter sint idem. Ita Ruiz. disput. 13. citata sect. 1. num. 7. & seqq. Qui sanè in multis mihi, dum ista obijcit, peccare videtur. Primò: quia supponit ex Logica, & Metaphysica, abstracta de concretis, aut de alijs abstractis, cum quibus realiter sunt idem, verè non prædicari, à nulloque fere admitti ut veram istam propositionem, *Rationalitas est animalitas*: cum tamen oppositum videatur receptum communiter apud Logicos, & Metaphysicos: qui eiusmodi propositiones abstractorum veras esse pronuntiant in sensu reali, siue identico; tamen dicant, esse falsas in sensu formali. Secundò: quia exempla, quibus ex Concilijs, & Patribus Ruiz probat assumptum, non de relationibus in abstracto, sed de personis in concreto prædicant Deitatem, ad quarum prædicationum veritatem, etiam admissa ipsius doctrinâ, fat erit quod Deitas includatur in personis, ut verè includitur; licet in relationibus non includatur: de quo est controuersia. Tertio: quia si Patres de relationibus in abstracto prædicant aliquando Deitatem, etiam è contra de Deitate prædicant relationes, ut, cum dicunt, Deitas est Trinitas, aut, Deus est Trinitas. Ergo, si ad veritatem prædicationis requiritur inclusio prædicati in subiecto, tam est dicendum secundum Patres, relationes claudi in essentia, quam, essentiam in relationibus contra ipsum Ruiz. Quarto denique: quia, ut dicebamus ex communi, abstracta de abstractis verissime prædicantur in sensu identico tam indiuisis, quam increatis, quando realiter sunt idem, quiddid sit de sensu formali, ad quem ne inclusio quidem, quam adstrunt Aduersarij, est sufficiens, prout constat ex dictis à nobis in Pharo Scient. disput. 2. quæst. 4. & alibi.

Tertio obijciunt. Persona quidditativè claudit Deitatem. Sed proprietates personalis est per-

sona. Ergo proprietates personalis claudit Deitatem. Confirmatur: quia concretum in diuinis nihil amplius dicit formaliter, quam eius abstractum immediatum: ob id enim Patres dicunt communiter, in Deo non esse aliud, aliquid habere, quam illud esse. Ita Soar. lib. 2. de Trinit. cit. cap. 7. num. 6. Ruiz. supra sect. 1. num. 1. & seqq. & alij. Retorqueo in ipsos primo argumentum, conuersis terminis. Persona quidditativè claudit personalitatem. Sed Deitas est persona. Ergo Deitas quidditativè claudit personalitatem. Quod negant. Deinde confirmationem. Quia, si concretum in diuinis amplius non dicit, quam abstractum. Ergo Deitas æquè, ac Deus sumptus Theologicè, inuoluit in suo conceptu aliquam personalitatem. Quod etiam negant. Igitur ad argumentum, concessa maiore, distinguenda est minor. Proprietates personalis est persona identicè: concedendum; formaliter negandum; negando deinde consequentiam. Ad confirmationem, negandum est etiam, concretum in diuinis non dicere amplius, quam dicit abstractum, loquendo formaliter: dicit namque ut sic, præter formam, quam dicit abstractum, subiectum metaphysicum eius. De quo plura loco citato, sæpeque aliàs. Patres autem eo modo loquendi solùm intendunt, quiddid Deus habere dicitur, realiter, & identicè Deum ipsum esse; ut potest quorum scopus duntaxat est, adstruere realem Dei simplicitatem ab omni compositione reali, ab omnique accidenti realiter superaddito inimicem.

Quarto obijciunt. Quiddid est Deus, essentialiter est Deus. Sed personalitas est Deus. Ergo personalitas essentialiter est Deus. Consequentia est bona. Minor certa secundum fidem. Maiorem probant. Nam, quiddid est Deus, est summè perfectum: maioris autem perfectionis est includere Deitatem, quam secus; indignumque est perfectione Dei, quòd aliquid sit Deus, & non sit essentialiter Deus; eo quòd essentialitas pertinet ad perfectionem Dei. Tum quia ipsa denominatio Dei est maxime essentialis: cum desumatur à naturâ essentialiter constituente talem rem. Ita Soar. num. 7. & 8. Ruiz. num. 4. & alij. Hoc argumentum pariter videtur probare, relationes esse de essentia Deitatis; quiddid continentur hi Doctores discrimen reddere: quia, cum Deitas realiter sit Trinitas, ut etiam est certum, & essentialiter quoque talis esse debet; quò magis euadat perfecta claudens in se perfectionem personalitatum. Respondeo ergo, quiddid est Deus, Deum esse essentialiter physicè, seu identicè; non vero item metaphysicè, seu formaliter. Ad primam probationem dico pariter, quiddid est Deus, esse summè perfectum physicè absolute, & simpliciter: quia physicè est tota perfectio Dei; metaphysicè verò, & formaliter esse summè perfectum in suo genere; non verò in omni genere; prout fusè explicandum est infra disput. 16. In quo nihil indignitatis cernitur. Neque enim, essentialitas metaphysica est necessaria ad omnem perfectionem diuinam, sed solum physica. De quo etiam ibi. Ad secundam confirmationem respondeo, denominationem Dei esse quidem maxime essentialem; scilicet metaphysicè respectu eius solius conceptus, cuius essentia metaphysica est Deitas; physicè autem respectu cuiusvis perfectionis, quæ sibi identificat Deitatem.

Quinto obijciunt. Quod essentialiter est quiddid superius, siue commune, quidditativè clauditur

tur in conceptu particularis. Sed ita se habet diuina essentia respectu relationum, etiam sumpturum in abstracto. Ergo quidam in illis includitur. Soar. num. 9. Ruiz num. 5. & 6. Respondeo, quod essentialiter est commune per abstractionem, includi in conceptu particularium, vt animal in homine & equo; non item, quod est commune per identitatem, qualiter solum est essentia diuina communis relationibus. Addo, essentiam diuinam iam includi in personis concretè acceptis, respectu quarum magis propriè est communis, est in relationibus in abstracto non includatur. Quemadmodum etiam, quod est commune per abstractionem, ita in suis inferioribus includitur, vt in eorum differentiis non includatur; idque, est sic illud, quid transcendens iuxta doctrinam de transcendendis iam indicatam.

112 Sexto obijciunt, De conceptu Paternitatis est, esse ens à se. Sed predicatum entis à se est proprium essentia diuina. Ergo de conceptu Paternitatis est essentia diuina. Soar. num. 9. & Ruiz num. 7. Nego minorem; quia predicatum entis à se transcendit omnes formalitates Dei; atque adeo non est proprium solius essentia prout distincta ratione nostra à reliquis formalitatibus. Addo, est esset proprium essentia, quatenus ratione essentia alijs formalitatibus Dei conueniret, nihil argumentum factum præstare contra nos, qui opinamur, concretum entis non per inclusionem, sed per adhesionem metaphysicam dici formaliter de conceptibus, quibus conuenit, vt late in Pharo Scient. disput. 17. quæst. 20. explicatum, atque probatum est. Quocirca dici formaliter de Paternitate potest, est essentia, cui modo dicto esse proprium, extra quidam conceptum Paternitatis esset.

113 Septimo obijciunt, Si essentia non includitur in relationibus, erit in Deo compositio secundum rationem. Sed dignior est Deo simplicitas ne compositioem quidem rationis admittens. Ergo, Retorqueo in obijcientes primò. Si inclusio non mutua relationum in essentia conferat ad Dei simplicitatem, magis conferat mutua. Talis ergo asserenda. Quam tamen negant. Retorqueo secundò. Inclusio essentia in relationibus non obstat per vos, quo minus essentia, & relatio distinguantur per rationem. Ergo neque obstat, quominus componant per rationem personam. Vbi enim est distinctio rationis eorum, ex quibus constat tertium, ibi quoque est compositio ipsius tertij per rationem. Persona autem tertium est constans ex relatione, & essentia, vt fatentur omnes. Deinde respondeo, compositioem per rationem nihilominus derogare perfectioni simplicitatis Dei; nec minus dignam ipsi Deo reddere illam, vt cum ipso Soar. Vazq. & alijs in Pharo disp. 13. quæst. 8. statum est.

114 Octavo tandem obijciunt, Si relatio non includit essentiam, non erit infinita in genere entis; siquidem non includit in se omnem perfectionem diuinam non oppositam sibi. At est infinita in genere entis. Ergo includit essentiam. Hoc argumentum, siquid probaret, probaret itidem, essentiam includere in se relationes. Quod negant obijcientes. Respondeo ergo, relationem à parte rei simpliciter esse infinitam eadem infinitate, qua Deus totus est infinitus; quia ad hoc sufficit, quod sit illa realiter idem cum Deo. Formaliter verò, & prout à nobis concipitur, esse infinitam in proprio genere; non vero in omni

genere; & consequenter in genere entis vt contracti ad proprium genus duntaxat. iuxta dicenda latius infra disput. 16. vbi de perfectione Dei. Mitto etiam obiectionem, quam ungit Ruiz num. 9. quia multa tangit pertinentia ad materiam de Trinitate, & parum ad rem præsentem adferri difficultatis.

Propositio 3.

Essentia Dei in suo conceptu formaliter non includit attributa communia. Neque hæc essentiam ipsam in suo. Aut inuicem se se.

Hanc propositionem probant, imprimis penè omnia argumenta facta pro primà, & secundà propositione. Probant deinde argumenta facta in Pharo scient. disp. 13. quæst. 9. proposit. 3. & 4. pro præcisionibus obiectionis. Percurramus aliqua summam.

Etenim, si attributa Dei, & essentia mutuo sese includunt formaliter, sequitur primò, ea inter se per rationem non esse distincta, prout docent omnes Patres. Secundò sequitur, nomina attributorum significare essentiam, non verò, quæ circa essentiam sunt; quinimo significata talium nominum diuersa non esse, atque adeo nomina ipsa prorsus esse synonyma. Quæ omnia, expressè refragantur dictis sanctorum Patrum, iuxta dicta à nobis in quæst. citatà. Tertio sequitur, neutiquam posse cognosci à nobis vnum attributum sine alijs omnibus, & essentia; neque essentiam sine omnibus attributis. Quod manifestè aduersatur experientia certissima. Constat enim nos mente, & ore aliquod attributum versare, immemores prorsus reliquorum. Multi sunt, qui aliqua diuina attributa ignorant penitus, cognitis alijs, & essentia. Hæretici etiam aliqua diuina attributa, concessis reliquis cum essentia, abnegarunt. Quarto sequitur, iudicium nostrum circa essentiam, & attributa diuina iudicium compositioem aut diuisionis esse non posse; quod prorsus alienum est ab eius natura; debet enim, quò tale sit, diuidere vnum conceptum obiectiuum ab alio, aut vnum cum alio componere. Quod cum mutua talium conceptuum inclusione consistere non potest. Quintò sequitur contra omnes Theologos, has & similes propositiones veras esse in sensu formali, Deus intellectu vult, Deus voluntate intelligit; si quidem, supposita dicta mutua inclusionem, intellectus formaliter est voluntas, & voluntas formaliter est intellectus. Sextò sequitur, receptam illum argumentandi modum ex data hypothese impossibili implicatorium esse in adiecto, atque adeo inuilem circa Deum, quotiescunque ex parte hypothesis ponitur vna formalitas diuina, negatà alià, aut è conuersò, vt fere semper fit: eadem enim formalitas semper affirmatiuè sub ea, in qua includitur, & simul negatiuè in se poneretur. Quod esset, ponere in hypothese siquid duo contradictoria formalia, & consequenter implicare in terminis ipsis. Septimò sequitur, neminem posse affirmare, vnum attributum non esse aliud à parte rei; & consequenter nec fuisse in hac parte vllum errorem; nec subsistere Scoticam opinionem. Quod quàm sit à veritate alienum, nec o non videt. Etenim, si sapientia Dei formaliter, & prout a nobis concipitur claudit in se iustitiam, impossibile est, quod affirmet homo, vt omnes cui-

evidenter affirmant, sapientiam Dei ex natura rei esse sapientiam, quin simul affirmet, sapientiam Dei ex natura rei esse iustitiam. Ergo nemo est, qui simul hoc secundum possit negare: alias duobus simul contradictorijs assentiretur. Quod repugnat. Sufficiant hæc, quæ latius exposita inveniunt in quæst. 9. citata, cum alijs quæ ad rem etiam possunt adduci.

117 Dicit aliquis pro Aduersarijs, (ipsi enim, tot argumenta contra se stare, non aduerterunt), in conceptu explicito essentia implicitè solum claudi attributa, & in conceptibus explicitis singulorum attributorum implicitè tantum claudi essentiam, & reliqua attributa; atque ita fieri, ut penes conceptus explicitos cuncta distinguantur ratione nostrâ perinde, ac si se se inuicem non clauderent. Quo cessant omnia incommoda illata. Sed contra primò: quia huiusmodi inclusio implicitius conceptus transcendentis in alio explicito, qualis ab Aduersarijs ponitur, manifestam repugnantiam inuoluit, ut ex dictis in præcedentibus constat. Tum quia, præter omne implicitum inclusum in conceptu explicito, quod superest explicitum, nihil implicitum potest amplius includere, quo abrumptur filius transcendentia, quæ ponebatur; daturque subinde in Deo formalitas nihil inuoluens in suo conceptu reliquarum contra doctrinam suppositionem. Tum quia conceptus explicitus nec potest esse idem cum implicito; quia fieret, ut idem conceptus cognosceretur, & simul non cognosceretur explicitè: nec potest claudere in se implicitum; quia fieret, ut totum clarè cognosceretur, non cognitis partibus clarè. Quod utrumque repugnat.

118 Contra secundò: quia etiam admissa possibilitate dictæ inclusionis, non dari tamen illam de facto in perfectionibus diuinis, uti prætendunt Aduersarij, spectato modo ordinario, quem concipiendi illas habemus, experientia à nobis commemorata: videntur demonstrare. Nam, qui, cognita sapientia Dei v. g. eius immensitatem ignorat penitus, aut etiam negat, nequaquam dici potest cognoscere implicitè immensitatem in sapientia cognita explicitè. Tum quia iam non ignoraret penitus immensitatem, ut ponimus ex manifesta experientia; cum aliqualem eius notitiam, saltem implicitam, siue obscuram, haberet. Tum quia simul affirmaret, & negaret, esse Deum immensum; quod est impossibile: affirmaret namque implicitè, dum affirmat, Deum esse sapientem, & negaret explicitè. Tum quia, semel iudicata sapientia explicitè, per discursum potest induci ad iudicandum etiam explicitè immensitatem; quod etiam experientia aduersatur. Tum denique quia non aliter in casu posito cognoscit homo sapientiam Dei, nec plus scit de immensitate, quam si Deus reuera immensus non esset; atque ita Deus in mente eius obiectiuè sapiens dumtaxat, nullatenus obiectiuo, quem homo format de Dei sapientia, nullatenus immensitatem includi. Similiter, qui affirmat, sapientiam Dei esse sapientiam, implicitè affirmaret, sapientiam Dei esse immensitatem, atque adeò negare non posset, ut negant Scotistæ, sapientiam Dei esse formaliter immensitatem, nisi idem simul affirmando, & negando; quod repugnat. Istæ etiam propositiones, *Deus sapientia est ubique, Immensitate intelligit, in quantum æternus operatur*, & alia similes in sensu formali essent veræ. Aliaque absurda commemorata nihilominus sequerentur. Ne ergo sequantur, dicendum omnino est, conceptus diuersos, quos nos formamus de perfectionibus diuinis, nequaquam se ipsos inuicem claudere.

119 Id quod præterea non parùm efficaciter comprobatur: quia perfectiones diuinæ eodem modo concipiuntur, ac distinguuntur per intellectum nostrum, atque perfectiones creatæ: quia modus connaturalis, quem ille habet cognoscendi pro hoc statu, non immutatur, quòd obiecta, circa quæ versatur, diuersa sint, ut satis superque vel experientia ipsa est notissimum. Sed conceptus, quos nos formamus de perfectionibus creatis realiter identificatis, formaliter se se inuicem non includunt, ut consententur Aduersarij. Igitur idem dicendum est de conceptibus, quos formamus de perfectionibus diuinis. Confirmatur primò. Ideò animalitas Petri non claudit in suo conceptu formaliter rationalitatem; quia animalitas Petri cognoscibilis à nobis est, rationalitate prorsus ignota. Sed etiam sapientia Dei cognoscibilis à nobis est, ignota prorsus immensitate. Ergo hæc in illa non includitur. Confirmatur secundò. Ideò etiam in meis principijs stabilitis in Pharo Scient. tum quæst. 9. citata, tum maximè disput. 2. quæst. 3. rationalitas Petri non clauditur in animalitate, nec vice versa; quia rationalitas, & animalitas Petri cognoscuntur à nobis per phantasmata substituta adæquatè inter se distincta, & nullo modo se includentia. Sed sapientia, & immensitas Dei cognoscuntur etiam à nobis per phantasmata substituta adæquatè inter se distincta, & nullo modo se includentia. Ergo pariter nec sapientia Dei claudit immensitatem, nec vice versa. Confirmatur tertio. Quia formalitates creatæ id circo non se mutuo includunt formaliter; quia perinde apparent nobis, repræsentanturque obiectiuè, ac si realiter distinctæ essent. Constat autem eorum conceptuum obiectiuorum, quæ realiter distinguuntur, alterum in altero non posse mutuo includi formaliter. Sed eodem modo repræsentantur nobis, apparentque formalitates diuinæ. Ergo nec illæ se includunt formaliter.

Vltetius probari potest propositio. Quia, 120 conceptus communis sapientia abstrahens ab increata, & creatâ nequaquam includit in se immensitatem; alioquin sapientia creata, cui conuenit conceptus ille communis, formaliter esset immensitas; quod est chymæricum. Igitur nec conceptus sapientia diuinæ includit in se immensitatem, aut saltem immensitas non transcendit per inclusionem sapientiam diuinam quoad omnia sua prædicata; quo corrumpitur Aduersariorum doctrina; quandoquidem non includitur in conceptu sapientia diuinæ ut sic reperto in sapientia diuinæ. Quòd autem detur conceptus communis sapientia creatæ, & increatæ, prout hoc argumentum supponit, sicut & plurium aliorum prædicatorum, quæ de Deo simul, ac de creaturis dicuntur, plerique Auctorum, contra quos nunc agimus, tenent; & nos ostendemus inferius disput. 11.

Denique probatur propositio. Quia mutua inclusio physica eorum, quæ inuicem distinguuntur realiter, impossibilis est; ut est impossibile, quod aliquid sit simul pars, & totum comparatione eiusdem. Ergo mutua inclusio intentionalis, seu obiectiua formalitatum Dei, qualis ab Aduersarijs ponitur, etiam est impossibilis. Probatum consequentia; quia formalitates diuinæ eodem pacto repræsentantur nobis, apparentque, ut nuper dicebam, ac si reuera essent distinctæ; quia per substituta reuera inter se distincta repræsentantur. Ergo, sicut distinctæ in se reuera nequaquam possent se mutuo includere,

ita nec possunt distinctæ in mente nostra obiectiue. Dices, per hoc solum probari, non posse formalitates Dei inuicem se includere explicitè; secus, non posse implicitè. Sed contra: quia, vel per cognitionem explicitam de sapientia cognoscitur aliquo modo immensitas in sapientia inclusa, simulque per cognitionem de immensitate sapientia inclusa in immensitate; vel nullo modo cognoscitur. Si hoc secundum. Ergo sapientia, & immensitas nullo modo se includunt inuicem formaliter, siue, quod in idem recidit, prout sunt obiectiue in mente nostra: quia includi inuicem obiectiue formalitates, nihil est aliud, quam representari nobis, & apparere inclusas inuicem; sicut, distingui obiectiue per nostram rationem, aliud non est, quam representari distinctas, vt constat. Si autem dicatur primum, cognosci videlicet, & apparere nobis, licet obscure, inclusas inuicem sapientiam, & immensitatem. Ergo representatur nobis, apparetque idem comparatione eiusdem totum, & pars. Quod, probat argumentum factum, esse impossibile. Et confirmari potest ex nostris principijs apertè: quia phantasmata sensibilia, per quæ vt substituta cognoscimus formalitates diuinas, vt sunt in se, sunt etiam obiectiue in mente; eo quod per species proprias representantur. Sed in se neutriquam possunt mutuo se includere. Ergo neque in mente nostra obiectiue. Ergo idem dicendum de formalitatibus Dei, quæ in illis apparent, neque aliter vllatenus possunt, quam illa, apparere.

122

Postremo probatur propositio. Quia negari nequit, posse intellectum nostrum ita præscindere formalitates diuinas, vt vna non includatur formaliter in conceptu obiectiuo alterius; quandoquidem ita præscindit formalitates creatas, vt fatentur Aduersarij. Ergo de facto tenendum est ita illas præscindere. Probatur consequentia primò: quia fundamenta connaturalia, quæ inducunt intellectum nostrum ad præscindendam in Deo sapientiam à iustitia, non aliter inducunt, quam ipsum mouendo, vt concipiat sapientiam, non conceptà per eandem cognitionem iustitiæ. Ergo ex vi connaturalium fundamentorum intellectus noster sapientiam cognoscit per cognitionem non attingentem vllò modo iustitiæ. Repugnat autem, vt sapientia, concepta per cognitionem non tangentem iustitiæ includat in conceptu suo iustitiæ ipsam; siquidem, includi aliquid in aliquo conceptu obiectiuo, nihil est aliud, quam representari ibi inclusum, atque adeò cognosci simul cum tali conceptu obiectiuo. Secundò probatur: quia eiusdem rationis sunt fundamenta, eodemque modo inducunt noster intellectus ad distinguendas in Deo plures formalitates, ac ad distinguendas in creaturis. Sed in creaturis ita distinguimus, vt vna formalitas in altera non includatur. Ergo in Deo itidem. Sufficiant hæc. Pergoque ad diluenda ea, quæ nobis opponunt Aduersarij.

123

Primò Soar. lib. 1. de Attributis citato cap. 11. 12. & 13. & Granad. contron. 1. citatà tract. 2. disput. 7. obijciunt nobis S. Thom. August. Anselm. Greg. Cyrill. Theodo. Isidor. Bernar. & alios Patres asserentes, de Deo non dici nomina attributorum, siue attributa accidentaliter, sed essentialiter, seu substantialiter. Aut, in Deo non esse aliud attributum, aliud essentia. Aut, quoduis eorum, quæ Deo conueniunt idem esse, atque omnia simul. Aut, non esse aliud Deum, & aliud, quod in ipso est. Aut, Deum non

aliunde esse bonum, quam, vnde est magnus, sapiens, iustus, &c. neque aliunde esse hac omnia, quam, vnde est Deus. Aut denique aliquid aliud huiusmodi. Verùm per huiusmodi locutiones diuinitat intendere sanctos Patres adstruere realem Dei simplicitatem, realemque identitatem, & vnitatem eorum omnium, quæ à nobis apprehenduntur distincta; neque in eorum mentem venisse formalem conceptuum inclusionem, de qua modo tractamus, plane comperiet, qui legerit ipsorum scripta. Quorum profectò scopus ab ista metaphysicâ subtilitate omnino est alienus, vt singula inspicienti innotescet. In quo modo non oportet norari.

Secundò obijciunt. Essentia Dei est summè perfecta, atque adeò perfectissima omnium, quæ excogitari possunt. Ergo includit in suo conceptu omnia attributa. Alias non erit ex suo conceptu summè perfecta: quia magis perfectus est conceptus essentia includens attributa, quam non includens, vt ex se patet. Confirmatur. Quia essentia non includens in suo conceptu totam perfectionem, quam re ipsa habet essentia Dei, non est vera essentia Dei, sed ficta. Sed essentia Dei re ipsa habet omnem perfectionem attributorum. Ergo nisi concipiatur in se includens totam perfectionem attributorum, non vera essentia Dei concipietur, sed ficta. Nequit igitur vera essentia Dei non includere in suo conceptu omnia attributa. Idemque argumentum, seruata proportione, fit ad probandum & essentiam in singulis attributis, & ipsa attributa in se inuicem claudi. Cæterum hoc argumentum, prout iam notauimus num. 110. etiam probat relationes diuinas debere includi in essentia, & in singulis attributis; quod tamen negant Aduersarij: quia vt à parte rei essentia, & attributa magis perfecta sunt cum relationibus, quam essent sine illis, ita & in suo conceptu formali magis perfecta erunt, si eas inuoluant, quam si secus. Confirmatio, si quid etiam probat, probat utique, formalitates creatas sese inuicem claudere: quod tamen Aduersarij etiam negant: quia animalitas verbi gratia non includens in suo conceptu totam perfectionem, quam re ipsa habet in Petro, non erit vera animalitas Petri, sed ficta. Sed animalitas Petri re ipsa habet perfectionem rationalitatis. Ergo nisi concipiatur illam includens, fictitia erit. Quinimo dicta confirmatio, si quid probat, absolute tollit e medio omnem distinctionem formalitatum eiusdem entis: quia, cum hæc à parte rei sint prorsus vnum quid, & idem; hoc ipso quod concipiuntur distincta, quantumuis inuicem in se inclusa, non veri, sed fictitij erunt tales conceptus.

Respondeo ergo ad argumentum, essentiam Dei re ipsa summè perfectam esse simpliciter; quia re ipsa prorsus est idem cum tota perfectione Dei; formaliter verò, prout à nobis concipitur ab attributis condistincta, summè perfectam esse intra suum genus, adeò, vt intra illud non sit alia perfectior excogitabilis: ad id tamen non est necesse, quod includat in se formaliter perfectiones attributorum, vt potè quæ ad alia pertinent genera; neque intra genus essentia veniunt considerandæ, vt pluribus explicò infra disp. 16. Tantumdemque de singulis attributis dicendum esto. Ad confirmationem ex doctrinâ traditâ à nobis in Pharo Scient. disput. 13. quæst. 9. sæpe citatâ constat, quo pacto essentia Dei ab attributis præcisâ, neque illa in suo conceptu includens sit
nihil.

nihilominus vera essentia Dei. Recognoscatur illa doctrina, & huc applicetur, ubi non est peculiaris difficultas, quæ in alijs quibusvis formalitatibus præcisæ per rationem & nihilominus veris non reperitur, ut nuper notabam.

126 Tertio applicat ad rem Soan. argumentum, quo D. Bernard. serm. 80. in Caut. contra Gilbertum usus est, prout vidimus in Pharo Scient. disput. 13. quæst. 4. num. 76. Si enim, inquit, sapientia, & essentia Dei ita distinguuntur, ut vna non includatur in conceptu alterius, neque è conuerso; interrogo; an sapientia sit æqualis essentia; vel maior; vel minor. Si minor, non est increata, sed creatura. Maior esse non potest, ut constat. Si autem est æqualis, necesse est ut includat totam perfectionem essentia. Respondeo, hoc argumentum efficax esse ad probandum, sapientiam Dei non esse realiter distinctam ab essentia, quo sine iure optimo usurpatum est à Bernardo contra Gilbertum. Supposita tamen solâ distinctione rationis inter essentiam & sapientiam, nihil præstat contra nos; siue dicamus, sapientiam æqualem esse essentia propter identitatem realem, quam habet cum illâ; siue dicamus, ex suo genere esse in æqualem prout ab illa per rationem nostram præcisam; quia neque ex primo sequitur inclusio formalis essentia in sapientia, ut patet; neque ex secundo sequitur, quod sapientia sit creatura; eo quod etiam prout præcisâ ab essentia est ens à se propter transcendentiam huius prædicati iuxta dicta supra quæst. 4. de transcendentibus. Alia argumenta, quæ huc etiam applicant Aduersarij, circa primam, & secundam propositionem sunt iam proposita, & soluta.

127 Et hæc de attributis diuinis abstractè sumptis, ut sicque tum inter se, tum cum essentia comparatis. Videndum superest, quid ad propositum de illis sumptis concretè dicendum sit.

Propositio 4.

128 **Attributa diuina sumpta concretè implicitè claudunt in suo conceptu essentiam Dei. Quædam etiam eorum interdum clauduntur in alijs implicitè.**

Prior pars propositionis ostenditur. Quia attributa diuina sumpta concretè, concreta quædam sunt coalescentia ex subiecto cunctis communi, & ex proprijs singulorum actibus, siue formis iuxta doctrinam vniuersalem concretorum traditam in Pharo Scient. disp. 2. quæst. 4. & disp. 8. quæst. 2. & 3. Subiectum autem commune formarum, siue actuum attributorum Dei ipsa est essentia Dei. Eaque aut metaphysica, si sint actus metaphysici, hoc est, metaphysicè tantum, seu per rationem nostram ipsi subiecto superadditi, iuxta dicta supra disp. 1. quæst. 10. aut physica, si sint actus physici, id est, physicè superadditi ipsi subiecto, iuxta doctrinam vniuersalem de rerum essentia, & attributis, siue accidentibus tum ibidem suppositam, tum ex professò datam in Pharo disp. 9. quæst. 1. & 2. atque etiam disp. 17. quæst. 7. & seqq. Quæ ad rem re cognoscenda est. Itaque hæc attributa in concreto, sapiens, omnipotens, bonus, sanctus, & similia implicitè claudunt essentiam metaphysicam Dei, vnum videlicet subiectum, cui sapientia, omnipotentia, bonitas, sanctitas, &c. tanquam quidam actus, seu formæ ipsi ratione tantum nostrâ, atque adeo

metaphysicè superadditæ attribuuntur. Hæc vero, creator, gubernator, prouisor, dominus, & alia huiusmodi implicitè claudunt totam Dei entitatem, essentiam ve physicam eius ut vnum subiectum, cui creatio, gubernatio, protidentia, dominium &c. tanquam actus, seu formæ extrinsecæ ipsi realiter, atque adeo physicè superadditæ attribuuntur. Quomodo autem cuiuslibet vtrorumque concretorum actus, seu forma explicitè, subiectum autem implicitè. Quomodo item ordinariè subiectum directè, seu in recto, actus vero, seu forma indirectè seu in obliquo concipiuntur, & significantur à nobis; tanetsi vtrumque directè, seu in recto possit, interdumque soleat significari, & concipi, in Pharo disp. 2. quæst. 4. citatâ explicatum est.

Posterior autem pars propositionis inde probatur; quia interdum de concreto ex essentia Dei & ex aliquo, aut aliquibus actibus, siue formis attributibus alia attributa prædicantur etiam concretè sumpta. Quo casu primum concretum implicitè inuoluitur in secundo. Sic cum dicimus *Omnipotens est æternus*, concretum æternus pro substrato habet implicitè in se inclusum concretum *omnipotens*; & in cæteris pariter. Interdum item attributa transcendentia concretè accepta de alijs etiam abstractè sumptis dicuntur formaliter, ut *omnipotentia est æterna; sapientia est bona; iustitia est infinita &c.* Quo casu in talibus concretis talia abstracta inciuduntur implicitè. Quæ omnia ex doctrina de abstractis, & concretis tradita locis citatis sunt manifesta; nec amplius in eis oportet morari.

QVÆSTIO VII.

Virum Attributorum Dei aliqua sint inter se similia, & eiusdem speciei. Aliqua autem dissimilia, & diuersa speciei.

130 **Q**uid sit, & qualis similitudo, atque etiam dissimilitudo entium, in Pharo Scient. exposuimus disp. 16. Cuius proinde doctrinâ integrè hic supponenda est, & recolenda. Notando interim ex ibi dictis, ea extrema dici absolute, & simpliciter esse eiusdem speciei, quæ exactè sunt inter se similia; ea vero diuersæ speciei, quæ inter se dissimilia sunt. Circa quod etiam sunt supponenda, & recolenda plura dicta in eadem Pharo disp. 17. quæst. 8.

131 Deinde suppono, quætionem esse de attributis diuinis consideratis, & comparatis inter se tum quoad conceptus formales, quos sortiuntur in conceptione nostrâ obiectiue, tum quoad conceptus reales, siue fundamentales; quos habent in se à parte rei.

Propositio 1.

132 **Attributa intrinseca Deo, quæ nullam à parte rei inter se distinctionem habent, à parte rei inter se dissimilia non sunt.**

Quia a parte rei sunt prorsus idem. Idem autem sibi ipsi dissimile esse non potest, ut satis ex se est notum, à nobisque in Pharo disp. 16. citatâ quæst. 3. proposit. 14. statutum. Loquor autem in